

mere v teh dveh deželah močno zavožene, in je boj proti dosedanjim voditeljem.

Tej nevarnosti se da samo na ta način v okom priti, če zastavijo izvenkranjski Slovenci in Hrvatje vse moči v to, da se doseže pod skupen klub na izključno narodni podlagi, v kateri klub bi lahko vstopili vsi poslanci, ki so dobre volje. V takem klubu bi imeli katoliško-narodni poslanci popolno svobodo, da zastopajo svoj politični in verski program, kakor bi imeli napredni poslanci vso svobodo, da zastopajo svoja načela, jednotno pa bi postopali v strogo narodnih zadevah. Mej kranjskimi poslanci obstoječe nasprotje bi v tem slučaju gotovo ne dobilo tako ostrega izraza, kakor če bi bili ločeni v posebne klube, ker občevanje v enem klubu vedno sili, da se varujejo neke forme, na katere v slučaju ločitve po klubih ni misliti.

Zunajkranjski Slovenci zatrjujejo pogostoma, da hočejo biti glede kranjskih razmer neotralni, in doslej ni o tem nihče dvomil, ker so v tem smislu tudi dejanski postopali. Kako bo v prihodnje, to se pokaže pri sestavljanju skupnega kluba.

Deželni zbor kranjski.

II. seja dne 21. decembra.

V tej seji je imela priti najprej na vrsto vladna predloga o dokladi k državni žganjarini. Predno se je začela razprava, pa je deželni predsednik baron Hein svojo predlogo umaknil, ker je vsled odklonitve tega predloga v dež. zboru dalmatinskem postala vsa zadeva brezpredmetna.

Deželni zbor je na to po predlogu poslanca Luckmanna sprejel resolucijo, v kateri je rečeno, da deželni zbor odobrava vladni namen in da bi bil načrt pod gotovimi pogoji odobril.

Po poročilu posl. Hribarja se je potem sklenilo pobirati prihodnje leto tiste doklade, kakor lani, dokler se ne odobri definitivni proračun.

V tajni seji je bil potem kontrolor prisilne delavnice ljubljanske Albin Peternel, imenovan oskrbnikom ad personam in uvrščen v I. plačilni razred, njegova prošnja za umirovljenje pa se je odstopila dež. odboru.

Naposled so bili — zopet v javni seji — voljeni v deželni šolski svet iz kurije veleposestva baron Schwegel, iz kurije mest in trgov Višnikar in iz kurije kmetških občin Povše, na kar se je zasedanje dež. zbora odgodilo.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Splošna sodba je, da je položaj Körberjevega ministrstva postal prav neugoden. Trdi se, da je Körber z vso gotovostjo računal, da se zdrobi poljski klub. To upanje se ni izpolnilo. Poljski klub ni pri volitvah ničesar izgubil, nego še nekaj pridobil tako, da bo zdaj najmočnejši klub v državnem zboru. Ako bi se poljski klub zopet združil s Čehi, bi vlada morala odstopiti. Mogoče je pa tudi, da se poljski klub ohrani popolno prostost, kar bi po-

menilo toliko, kakor približanje k nemškim strankam, v katerem slučaju bi bila Körberjeva situacija vsaj za nekaj časa utrjena.

Državni zbor bo sklican, kakor poročajo brzojavke z Dunaja, koncem januarja l. 1901. Imenuje se dan 29.

Volilni oklic mladočeške stranke. — Izvrševalni odbor mladočeške stranke za Češko, Moravsko in Šlezijo je že izdal volilni proglas. Napoveduje boj proti nemški „Gemeinbürgerschaft“, ne govori pa ničesar o tem, da-li bodo Čehi nadaljevali z obstrukcijo. V prvem delu podaja proglas nekoliko pogleda v milinost, začeni z jezikovnimi naredbami in nemško obstrukcijo, ki je hotela udušiti naravni razvoj slovanskih narodov ter ustanoviti hegemonijo jednega naroda. Ta polovica države naj bi postala druga nemška država. To je bil vzrok, da se je začela češka obstrukcija. Onih, ki zahtevajo nemški državni jezik in nekako priklopljenje Nemčiji, ne vodi nikaka državna ideja, kajti to je nezdržljivo s suvereniteto avstrijske monarhije. Državna avtoriteta se je uklonila pred diktatom nemškega pritiska. V tem je bistvo bojev zadnjih let. To vspodbuja Nemce, da menijo, da je prišel čas, ko se morejo usiliti trajno za gospodarje češkega naroda in potisniti jezik češki na podrejeno stopinjo. V očigled tem notranjepolitičkim razmeram ne ostaja drugega, nego da se na taka prizadevanja da odgovor, poln moči in odločnosti. Proglas izjavlja, da bodo Mladočehi z vsemi sredstvi, z vso močjo, z vso previdnostjo, s pošteno vestjo in vročo ljubeznijo branili državno pravo češkega naroda, jednotnost in nerazdeljivost domovine in jednakost češkega jezika. Nikoli ne dopuste, da bi se v državi uvel tak red, ki bi bil v nasprotju z mislijo in važnostjo češkega naroda. Proti temu hočejo uporabiti vsako primerno sredstvo, da preprečijo, da bi slovanske manjšine prišle pod nemško nasilno nadvladje. Proti centralizmu se hočejo bojevati tako dolgo, dokler ne bo ta boj kronan s popolno zmago. Skrbeti hočejo za kulturno in gospodarsko povzdigo vseh slojev naroda. Voditi se bodo dajali le od pravice, časti in interesov češkega naroda. Sicer pa pozdravijo trenotek, ki prinese odstranjenje nesrečnih ustavnih in jezikovnih bojev in bodo vsikdar radi sodelovali v ta namen. Zavedajoči se pa važnosti in kulturelne zrelosti češkega naroda, ne podajo nikdar svoje roke za poskuse, ki bi pomenjali ponižanje ali oškodovanje naroda. V zaključku pozivlje proglas volilce na složnost.

Državnozbornske volitve. — V Dalmaciji je bilo minoli četrtek po kompromisu izvoljenih 6 kandidatov, in sicer: Ferri, Perić, Biankini, Vujatović, Kvekvić in Ivčević. — V Galiciji je bilo izvoljenih minolo sredo 10 udov poljskega kluba, med njimi minister Piętak in dva demokrata.

V tirolskem deželnem zboru so sprejeli predlog, po katerem pride v prihodnjem zasedanju na razgovor avtonomija Lahov v Tridentu. Prirejajo se shodi, na katerih se hvali eneržija laških poslancev ter odobrava njihovo obstrukcijsko početje. Laški deželni poslanci v Trstu so tudi čutili potrebo, pozdraviti obstrukcijo Lahov v deželnem zboru v Inomostu. Poslali so jim brzojavno pozdrav in priznanje na obstrukciji.

V tržaškem deželnem zboru skrbe Lahii vedno za kako izvanrednost. To pot so se bili spravili na c. kr. redarstvo, ker isto namreč ni pripustilo demonstrativnega pogreba umrlega Garibaldinca Pagana, ki se je bojeval proti Avstriji, a slednjič le rad živel v Trstu, kjer si je služil kruh. Pagana so vzdigovali v deveta nebesa, redarstvo pa pehali v pekel, in govorili so o tem kar po vrsti razni govorniki, da je imela galerija toliko več priložnosti, ploskati in ogrevati si italijansko srce. Vladni zastopnik je mirno vse to poslušal, edino to je vedel konečno povedati, da izraževanje sočustvovanja pokojnikom ne spada v delokrog deželnega zbora. Taki prizori so mogoči edino le v Trstu! — V prvi seji se je bit oglasil *

dr. Rybař pri poročilu o vladinem predlogu za uravnavo zemljiške knjige, rekoč, da obžaluje, da ne pride do potrebne reforme. Italijani pa je nočejo, ker se boje v zemljiški knjigi slovenskega znaka.

Francija. — Komora je sprejela 18 t. m. v petih zaporednih sejah s 156 glasovi proti dvema skupni načrt o pomiloščenju; isto obsega čine, ki so v zvezi z afero Dreyfus, nadalje zločine, ki so se zgodili na shodih, ter izgrede l. 1897. in 1898 v Alžiru. Toliko sej so povzročili nacionalisti, ki so obstruirali s tem, da so zahtevali vsa glasovanja po imenih ter hoteli, da se pomilosti tudi take osebe, ki jih je obsodilo državno sodišče.

Vojna v južni Afriki. — V Pariz je dospel iz južne Afrike neki angleški stotnik, ki se je izrazil proti nekemu dopisniku o angleškem načinu vojskovanja zelo neugodno. Angleži, pravi, imajo v južni Afriki do 300.000 mož, toda od teh se vojskuje samo blizu 20.000. Vojska se ne konča še tako kmalu iz razloga, ker dobivajo višji angleški častniki v vojskinem času potrojeno, drugi pa podvojeno plačo. Pešci imajo vsak dan po 5. konjeniki pa po 8 frankov plače. Ker so te plače zelo lepe, je naravno, da niso ne vojaki, ne častniki za to, da se vojna hitro skonča. Angleški vojaki, nadaljuje lord, so zelo previdni. Na petnajst mož, ki ne gredo v boj, je gotovo pet častnikov, da vzdržujejo ljudi v ognju. Buri so taktiko spremenili in vporabljajo vse svoje moči v zaplembo angleških provijantnih oddelkov. — Buri zadnji čas močno napredujejo. Prodrli so v Kaplandijo, kjer se jim je pridružilo mnogo tisoč Holandcev. Angleži so v strahu in hočejo poslati na bojišče še 40.000 mož.

V južni Ameriki. — Iz Washingtona poročajo, da je prišlo med vladnimi četami v Kolumbiji in med ustaši pri Girardo Pointi na Magdalenski reki do velike bitke, ki je končala z zmago vladnih čet. 600 ustašev je baje ubitih, mnogo ranjenih.

Obrtnija.

Podržavljenje premogovnikov.

V dunajskem občinskem svetu so krščanski socialci, ki imajo navado, slepili nerazsodno množico s praznimi frazami, sklenili prositi vlado, naj podpravi premogovnike. O tem obvestili so tudi občinski svet ljubljanski s pozivom, da se tej akciji pridruži. Občinski svet ljubljanski — v katerem je to zadevo tudi občinski svetnik Prosenc samostojno spravil v razgovor — pa, ker ne mara prazne slame mlatati — ni bil tega mnenja. Pač pa je sklenil, poslati vladi prošnjo, naj se posluži vseh sredstev, ki so jej na razpolago, da se uspešno upre podražanju premoga.

Pameten človek bi mislil, da je občinski svet, uvažujoč, kaj je mogoče in kaj ni mogoče, čisto prav ravnal. Vlada, ki prošnji dunajskega občinskega sveta ustreči ne bode mogla, ustreže prav lahko prošnji ljubljanskega občinskega sveta. In zato vender gre, da se podraževanju premoga že sedaj v okom pride. Pri tem pa je občinski svet ljubljanski vodila tudi misel, da ni razumno, vladi dajati v roke monopola glede predmeta, ki je za vsakdanjo potrebo tolicege pomena, ker bi ta monopol, pri nepostanem stikanju pri novih obdačevalnih virih utegnila zlorabiti na škodo prebivalstva, kakor zlorablja monopol s soljo in s tobakom.

Nekateri listi so radi rečenega sklepa na prav nelep način padli po občinskem svetu ljubljanskem. Da razsodno občinstvo spozna, kako podel je ta napad in kako tehtni so razlogi, ki so vodili občinski svet pri njegovih sklepih, podajamo tu najvažnejše odlomke iz dotičnih županovih poročil.

Pod št. 32.816 pisal je župan dne 5. oktobra t. l. personalnemu in pravnemu odseku med ostalim:

„Da bi mestna občina ljubljanska poprijela inicijativo za skupno akcijo vseh mest z lastnim statutom v prilog monopolizovanju premogovih rudnikov ne zdi se mi za to primerno, ker spada Ljubljana med tista mesta, ki so vsled podražanja premoga primeroma še najmanje zadeta. Inicijativa v tej zadevi bi torej šla kakemu mestu, čigar prebivalstvo je odkazano na izključno kurjavo s premogom.

Ne glede na to, zdi se mi pa poprijemanje inicijative za zahtevo, da se monopolizujejo vsi premogovi rudniki, tudi za to neprimerno in celo nevarno, ker ni gotovo, da bi se taki akciji pridružila vsa mesta z lastnim statutom, in ker je vedno mučno za onega, ki je inicijativo poprijel, ako vidi, da se dviga upor proti nameravani akciji. Mogoče je namreč, da zmagajo semtertje privatnopravni pomisleki, ker se ne da tajiti, da je sedanja zahteva po monopolizovanju premogovih rudnikov nastala pred vsem v krogih, ki perhorescirajo vsako privatno posest, in ki so mnenja, da sreča človeštva šele tedaj popolna postane, kadar zavlada državni komunizem.

Monopolizovanje je pa tudi dvorezen nož. Država namreč monopol lahko porabi zato, da že s samo določitvijo cen pobira ogromne posredne davke. Vsaj to na priliko v naši državi vidimo pri soli in tobaku, kar bi gotovo oboje dobivali ceneje, ko bi veljala zanje prosta kupčija.“

V svojem poročilu pod št. 40.085 z dne 26. novembra t. l., s katarim je župan predložil personalno-pravnemu odseku pripis dunajskega magistrata, pa pravi župan:

„Da bi se mestna občina ljubljanska pridružila v tem dopisu navedeni akciji dunajskega občinskega sveta, ne morem priporočiti. V tej zadevi sklicujem se pred vsem na svoje poročilo do personalnega in pravnega odseka št. 32.816 z dne 5. oktobra t. l. ter vzdržujem v polnem obsegu vse ondi navedene pomisleke. Dodati mi je še, da bi podržavljenje premogovnikov že zaradi tega bilo težko izvedljivo, ker bi to stalo ogromne svote denarja, in da bi odkupna pogajanja jako ovirala okolščina, da so rudniki objekti, katerih cenitev je skrajno težavna ako ne nemogoča. Sekvestrija, za kakoršno se v drugi vrsti pogajanja občinski svet dunajski, po mojem mnenju s pravnega stališča nikakor ni opravičljiva in bi pomenila le nasilstvo države proti privatni lasti.

Kar se konečno tiče eventualne zahteve dunajskega občinskega sveta, da bi se podržavilo veletržstvo s pre-